

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

МОКАНУ Іван, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування Уманський національний університет

Анотація. У статті розглянуто організацію обліку використання виробничих запасів. Висвітлено значення правильного документального оформлення господарських операцій, особливості аналітичного та синтетичного обліку запасів, їх класифікацію та оцінку. Доведено необхідність первинного документального супроводу з метою забезпечення достовірності обліково-аналітичних даних. Обґрунтовано вектори удосконалення процесу організації обліку використання виробничих запасів у сільськогосподарському підприємстві.

Ключові слова. Організація обліку, виробничі запаси, сільськогосподарське підприємство, первинні документи, аналітичний і синтетичний облік.

Вагомим підґрунтям ефективного функціонування суб'єкта господарювання є достатня кількість і якість та ефективне використання виробничих запасів. Важливим напрямом підвищення ефективності функціонування суб'єкта господарювання є належна організація обліку наявності та використання виробничих запасів.

Запаси визнаються активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [1]. До виробничих запасів належать активи підприємства, які використовуються в процесі виробництва для створення готової продукції, виконання робіт чи надання послуг. Виробничі запаси є основою для здійснення сільськогосподарської діяльності. Насіння, корми, паливно-мастильні матеріали, мінеральні та органічні добрива, засоби захисту рослин безпосередньо впливають на ефективність виробничого процесу та рівень собівартості продукції. Тому правильна організація обліку використання виробничих запасів має важливе значення для ефективного управління ресурсами підприємства.

Організація бухгалтерського обліку, контролю та аналізу виробничих запасів не повною мірою відповідає сучасним вимогам ринкового середовища. Самостійність функціонування і відсутність обмежень діяльності підприємств надають можливість розробки і практичної реалізації оптимальних форм і

методів організації обліку, контролю та аналізу використання виробничих запасів, що зумовлює актуальність наукового дослідження.

Школьніков І. наголошує, що «раціональна організація документообігу передбачає складання первинних документів, які є вихідною точкою бухгалтерського обліку, оскільки вони фіксують сутність господарських операцій та їх наслідки» [2, с. 44]. Шепель Т. переконана, що «для покращення системи обліку виробничих запасів є введення системи RFID-технологій, яка спроможна суттєво спростити і пришвидшити пошук і відповідно ідентифікувати необхідні запаси» [3, с. 126]. Саламаха Ю. стверджує, що «управління виробничими запасами стає значно складнішим, але водночас й більш важливим для стабільності та виживання підприємств» [4, с. 102].

Попри вагомі здобутки науковців, питання організації обліку виробничих запасів у сільському господарстві характеризуються галузевими особливостями, зокрема: сезонністю використання виробничих запасів; специфікою аналітичного обліку витрат за видами культур та тварин; необхідністю своєчасного чіткого контролю за використанням запасів задля унеможливлення нецільового їх використання.

Отже, процес організації обліку виробничих запасів у сільськогосподарському підприємстві має бути поетапним, враховуючи специфіку суб'єкта господарювання, особливості надходження та зберігання активів, місце розташування та процедуру списання їх з обліку: надходження на підприємство (придбання у постачальника чи з власного виробництва); зберігання на складах (спеціально обладнаних); вибуття (списання у виробництво, за межі підприємства, на потреби соціально-культурної сфери).

Таким чином, організація обліку виробничих запасів у сільськогосподарському підприємстві є важливим елементом цілісної системи управління ресурсами. Правильне первинне документальне оформлення господарських операцій, відповідність синтетичного та аналітичного обліку, контроль за збереженням та цільовим використанням виробничих запасів

сприятимуть формуванню якісної обліково-аналітичної інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 25.09.2025).

2. Школьніков І. Проблеми та напрямки вдосконалення організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві у сучасному світі. *UNIVERSUM*, 2025. № 17. С.43-47. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1631> (дата звернення: 26.09.2025).

3. Шепель Т. (2025). Організація обліку виробничих запасів та основні напрями його вдосконалення на підприємстві. *Сталий розвиток економіки*, 2025. № 1 (52). С. 121-127. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-17> (дата звернення: 26.09.2025).

4. Саламаха Ю. Особливості обліку запасів в умовах війни // Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 берез. 2024 р.) / відп. ред. О. В. Фоміна. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. С. 101-103.

Abstract. The article considers the organization of accounting for the use of production stocks. The importance of correct documentation of business transactions, the features of analytical and synthetic accounting of stocks, their classification and evaluation are highlighted. The need for primary documentary support is proven in order to ensure the reliability of accounting and analytical data. Vectors for improving the process of organizing accounting for the use of production stocks in an agricultural enterprise are substantiated.

Keywords. Accounting organization, production stocks, agricultural enterprise, primary documents, analytical and synthetic accounting.

**Науковий керівник – ОЛЯДНІЧУК Наталія,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Уманський національний університет,
м. Умань**